משנה · ראשונים · רמב״ם · סדר קדשים

רמב"ם על משנה קינים

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רמב"ם על משנה קינים

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רמבם-על-משנה-קינים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 5
משנה ד 6
פרק ב 6
משנה א 6
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ד 9
משנה ה 9
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 10
משנה ג 10
משנה ד 10
משנה ה 11
משנה ו 11

פרק א

משנה א

חטאת העוף נעשית למטן וחטאת בהמה למעלן כו':

כל זה מבואר וכבר הקדמנו סדריו בחמישי וששי ושמיני מזבחים. סדר קנים כשתסתכל במה שהקדמנו אותו בסדר זה תמצא כל המחוייב מן התורה שתי תורים או שני בני יונה שהאחד משניהם עולה והאחד חטאת וכבר בארנו בתחלת סדר זה שאין מביאין נדר ונדבה שאינו אלא עולה ושלמים ושהעוף אינו מקריב ממנו שלמים ולפיכך נתבאר שכל המביא קרבן בנדר ונדבה שאינו אלא עולה בלבד ולא השגיח במסכת זו על קרבן הגר שהוא שתי תורים או שני בני יונה ושניהן עולות כמו שבארנו בתחלת סדר זה לפי שלא יזדמן אלא מעט. וזה שאמרנו שהחובה אחד עולה ואחד חטאת הרי הוא כפי עיקר החיוב הראשון ואם כבר הקריב מקצת קרבנותיו עד שיהיה האיש הזה דרך משל יש עליו עשרים עולות ועשר חטאות כולן חובה או בהפך ולפיכך אמר במסכת זו מנין חטאות שבחובה ומנין עולות שבחובה ולא אמר חצי חובה ודע זה ואל יטעה אותך מה שאמרנו אנחנו בפירושנו על דרך המשל חצי החובה במנין:

משנה ב

חטאת שנתערבה בעולה ועולה בחטאת כו':

כבר זכרנו לך במקומו מסדר זה שמקצת החטאת אם נתערבה עם שאר הקרבנות שמניחין הכל עד שימותו וכבר אמרנו שהחובה חציה חטאות וחציה עולות והנדבה כולה עולות ולפיכך אם נתערבה חטאת העוף בכל עופות שכולם חובה שמחצית האחת חטאות ומחצית האחרת עולות כמו שהקדמנו הרי הכל אם היו מאה דרך משל חמשים מהם כשרים דהוא מנין החטאות שבה והאחד וחמשים הנשארים פסולים לפי שאם אומרים אותו העוף שהוא חטאת נתערב עם החמשים עולות וכן אם היה המתערב יותר כגון שיתערבו מאה עופות שכולם חטאות עם עשרה עופות חובה הרי העשר מהמאה ועשרה חמשה עופות בלבד והן מנין החטאות שבחובה והמאה והחמשה הנשארים פסולין לפי שהם עולה שנתערבה בחטאת וההיקש הזה בעצמו הוא בעולת חובה גם כן אם נתערבה בקני חובה או אם נתערבו קני נדבה שהם כולם עולות כמו שהקדמנו ועל הענין הזה אומר וכן עולה שנתערבה בחובה. ר"ל קני נדבה שהם כולם עולות ולפיכך הוסיף על הענין הזה בין שהחובה מרובה והנדבה מועטת בין שהנדבה מרובה וחובה מועטת כפי המשל שהמשלנו בחטאת שנתערבו בחובה כל זה אם עשה חצין למעלה

וחצין למטה אבל אם היתה חובה שנים בחטאת הרי זה עושה קצת המנין למעלן וקצתו למטן ויהיה חצי החובה כשר כמו שהקדמנו ונתבאר בסוף מסכת זו:

משנה ג

במה דברים אמורים בחובה ובנדבה כו':

אומר כי מה שהקדים לומר אין כשר אלא מנין עולות שבחובה אינו אלא אם נתערבו קני נדבה שהם עולות כולן בקני חובה שקצתן עולות וקצתן חטאות אבל חובה שנתערבו בחובה הרי דיניהם כמו שהזכרנו והוא שאם היו שוות אלו כנגד אלו יהא המחצית כשר והמחצית פסול והכרח באיזה צד שעשאן והוא שאם עשאן הכל מלמעלן הרי המחצית שהוא עולות כשר והמחצית שהוא חטאות פסול ואם עשאן כולן למטה יהיה כל הענין להפך לפי שהמחצית שהוא חטאת כשר והמחצית שהוא עולה פסול ואם עשה מחציתו למעלה ומחציתו למטה הרי המחצית שנעשה למעלה חציו כשר וחציו פסול וכן המחצית שנעשה למטה משל למה הדבר דומה כגון שנתערבו קני רחל והם שמונה עם קני לאה והם שמונה והכהן לקח הכל ועשאן חצין למעלה וחצין למטה הרי השמונה שנעשו למעלה ארבעה מהם כשרין והם עולות וארבעה פסולין וכן השמונה שנעשו למטה ארבעה מהן כשרין והן חטאות והרי רחל הקריבו עליה שתי חטאות ושתי עולות בלבד וכן לאה ויהיה שוה בדין זה כהן נמלך ר"ל ששואל לאשה איזה יעשה חטאת ואיזה יעשה עולה וכהן שאינו נמלך אלא שהדבר מסור לו אבל אם היה מנין אחת משתיהם יותר ממנין האחרת הרי יש בזה חלוק והוא שאם עשה הכל למעלה או הכל למטה שהמחצית כשר והמחצית פסול הכרח כאלו היו שני המנינים שוים ותהיה כל אחת משתיהם כבר הקריבה חציה קרבנותיה כפי העיקר מהחובה מחצה [חטאת] חובה ומחצה עולה ומקום החטאות למטה ומקום העולה למעלה ואם שינה פסל ואם עשה חצי כלל המתערב למעלה והחצי למטה הרי אנו אומרים המועט אז כשר על מנת שיהא נמלך אבל אם היה כהן שאינו נמלך הרי הדבר בהפך ויהיה המרובה כשר כמו שנתבאר בפרק אחרון של מסכת זו לפי שאם היה נמלך ואין הדבר מסור לו לעשות עולה מה שירצה וחטאת מה שירצה הרי בעלת המנין המועט אומרת לו שזה המחצית שנעשית למעלה בו נבלעה עולה שלי לפי שהוא המועט והמחצית שנעשית למטה בו נבלעה חטאת שלי לפי שהוא גם כן המועט ואני לא מסרתי הדבר אליך ולא הרשות:

ודע כי מה שאמר לזו אחת ולזו עשר ולזו מאה אינו ר"ל בו פרידה אחת ועשר פרידות ומאה אבל ר"ל קן אחת ועשר קנים ומאה קנים וקן נקרא הזוג שממנו פרידה אחת עולה ופרידה אחת חטאת לפי שקן לשון נקבה ועליה אומר שלש ועשר קנים אח"כ

אמר שהעירוב הזה שוה בין שהיה משם אחד ומאשה אחת או משם אחד ומשתי נשים או משני שמות ומאשה אחת או משני שמות ושתי נשים והתחיל לבאר אלו הארבעה דברים:

משנה ד

כיצד משם אחד לידה ולידה זיבה וזיבה משם כו':

נתן דוגמות לכל המסכת חוץ מקרבנות הנשים לפי שהם יותר חייבות בקנים מפני שחייבות מהם כמו שחייבין האנשים ומוסף על האנשים יולדת וגם כן שהזיבות מצוי הרבה מאד בנשים יותר ממה שהוא מצוי באנשים כמו שהוא מפורסם ונגלה לעין והלכה כרבי יוסי:

פרק ב

משנה א

קן סתומה שפרח ממנה גוזל לאויר או כו':

סתומה הוא שלא יפריש זו חטאת וזו עולה ור"ל כשאמר לבין המתות הקנים המתות והוא שאמרנו עליהם בפרק הראשון בזה כולם ימותו והגוזל הזה שפרח ונכנס בין הקרבנות ר"ל בקנים סתומים שחצים עולות וחצים חטאות אלו היה מפורש היה דינן כמו שהקדמנו והוא שאם היה חטאת הרי הוא מפסיד כל מה שנתערב עמה זולתי מנין החטאות שבחובה וכן אם היה עולה כמו שהקדמנו ולפי שהוא סתם ולא נתפרש אם הוא חטאת או עולה אינו פוסל אלא אחד כנגדו ודוגמא זה פירושו כגון שמתערב גוזל זה אם מאה גוזלות שכולם חובה אם הקריבו מכולם אחד וחמשים למעלה וחמשים למטה אנו אומרים אם היה הגוזל שנתערב הוא שנעשה למעלה הרי כל המאה כשרים לפי שכבר נעשו חצי למעלה וחצי למטה כפי החיוב ואם נעשה הגוזל למטה הרי מ"ט כשרים לפי שהם מן המאה האלה חמשים עולות כשרים הכרח ומ"ט חטאות כשרים הכרח ועל זה הדרך תקיש אם עשה אחד וחמשים למטה וחמשים למעלה יהיו חמשים חטאות כשרים הכרח ומ"ט עולה הרי נתבאר לך שהוא פוסל אחד כנגדו בלבד והוא עצמו פסול שאם נעשה למעלה אמרנו אפשר שהיה ראוי להיות חטאת ואם נעשה למטה אמרנו אפשר שהיה ראוי להיות עולה ואח"כ הוצרך לפרש הענין ושאינו אלא בקן סתומה שפרחה ממנה לקן סתומה ואמר:

משנה ב

כיצד שתי נשים לזו שתי קנים ולזו שתי קנים כו':

דע כי מה שנאמר בכל ההלכות האלו חזר אינו ר"ל שחזר אותו העוף בעצמו לפי שכל זמן שיהא כאן אין שם הפסד כל עיקר אבל ר"ל כשאמר חזר שמאחר שפרח מכת זו לאחרת חזר עוף אחר ופרח לכת ראשונה והרי (הוא) אפשר שהוא הראשון בעצמו שחזר בחבורתו או הוא עוף אחר לפיכך כשהיו אצל רחל דרך משל שתי קנים כמו שזכר ואצל לאה שתי קנים אחר כך פרח גוזל מאת רחל ללאה הרי אצל לאה חמשה עופות ואצל רחל שלשה לפיכך החמשה שהם אצל לאה שלשה מהם בלבד כשרים ושנים פסולים האחד שפרח מאת רחל ואחד כנגדו כמו שבארנו לפי שהוא מקריב אלו החמשה שלשה לצד זה ושנים לצד זה ר"ל צדדין אלו מעלה ומטה ומקום שיעשה השנים אחד מהם הוא כשר הכרח לפי שיש לה שנים משלה באותו הצד ובמקום שעושה השלשה יהיו שנים מהם כשרים הכרח וכל זה מבואר לכשתבין מה שהקדמנו ואם חזר ופרח אחד מן החמשה ונתערב עם השלשה שנשארו לרחל הרי הפסיד בחזירתו אחת מהשלשה של רחל ויהיה הנשאר לרחל שנים כשרים בלבד מן הארבעה שחזרו אצלה וכן הפסיד על לאה בחזירתו אחד מהשלשה כשרים והארבעה שנשארו אצלה שנים מהם כשרים בלבד לפי שאנו אומרים אחד מהם של רחל שפרח ראשון ופוסל אחד כנגדו שלא היו ללאה אלא שלשה כשרים כשהיו החמשה עופות אצלה אבל הואיל וחזרו אצלה ארבעה וארבעה של רחל הרי הם שוות שתיהן בדין והרי נתבאר שבחזירתו פוסל אחד ללאה ואחד לרחל. אחר כך אמר שדין זה אינו אלא בחזירה ראשונה בלבד שהוא פוסל אחד לזו ואחד לזו בחזירתו מוסיף על מה שהפסיד בפריחתו וכל הבא אחר חזירה זו ואפילו פרח וחזר אלף פעמים אינו מוסיף שום הפסד על מה שהפסיד בחזירתו ראשונה והוא ענין מה שאמר לא הפסיד כלום לפי שהואיל וחזר הרי הארבעה שביד רחל שנים מהם כשרים ושנים פסולים וכן מה שביד לאה כמו שבארנו וכל מה שיארע בהם אחר כן מן התערובות אינו מוסיף הפסד על זה מן הטעם שזכר והוא מה שאמר אפילו הם מעורבות לפי שאם ערבנו הארבעה של לאה עם של רחל עד שלא נודע בשום פנים איזו של לאה ואיזו של רחל הרי הכל מחצה כשר ומחצה פסול כמו שהקדמנו בפרק ראשון והמחצית הכשר זה ארבעה שנים ללאה ושנים לרחל כמו שבארנו והוא מה שאמר אין פחות משנים וכל זה לפי שהלכה בב' קנים וב' קנים אבל אם ירבה המנין הרי מפסיד בחזירה שניה ג"כ בשלישית וברביעית כפי רוב המנין כמו שזכר בהלכה שאחר זו וקרוב הוא להבין והראוי לסמוך עליו בענין זה מה שאני אומר לך והוא שכל עוף בין שהוא אחד או

שני מינין הפורח פסול ופוסל אחד כנגדו עד שתמצא הנשאר הוא חצי המנין המעורב לפי שהפריחה והחזירה אחר כן אינו מוסיף הפסד מפני שתכלית ההפסד שיהיה מחמת התערובת הגמורה הוא מחצה כשר ומחצה פסול:

משנה ג

לזו אחת לזו שתים לזו שלש לזו ארבע לזו חמש כו':

ידוע כי מה שיש ביד הראשונה ב' עופות וביד השניה ד' עופות וביד השביעי י"ד לפי שאין אנו מונין אלא קנין כמו שזכרנו ולפי שפרח מאת הראשונה גוזל אצל השניה והוא פסול ופוסל אחד כנגדו כמו שבארנו היה הנשאר ביד הראשונה גוזל אחד וביד השניה (ב') [ג'] גוזלות כשרים בלבד מהחמשה כמו שבארנו וכשפרח גוזל מהשניה אל השלישית פסל על השניה גוזל ועל השלישית גוזל הרי שנשארו לשניה שנים בלבד כשרים והפסידה השלישית גוזל אחד שנכנס אצלה וכיון שפרח מן השלישית לרביעית הפסידה על השלישית גוזל ועל הרביעית גוזל [ונמצאת השלישית גוזל ועל הרביעית גוזל] ונמצאת השלישית כבר הפסידה קן אחד והרביעית גוזל וכשפרח מן הרביעית לחמישית הפסידה הרביעית גוזל שני וחסרה קן אחת והחמישית גוזל וכשפרח לששית תהיה החמישית ג"כ חסירה קן והששית חסרה גוזל וכשפרח מן הששית לשביעית הפסידה הששית קן ג"כ והשביעית אל הששית הפסידה על השביעית גוזל שני ותהיה חסרה קן אחת והפסידה על הששית גוזל ג"כ כשנכנס אצלה ובחזירתו לחמישית מפסיד גוזל אחד על הששית וגוזל על החמישית ותהיה הששית כבר הפסידה קן שניה וכן בחזירתו מהחמישית לרביעית הפסידה החמישית קן שניה ובחזירתו מהרביעית לשלישית תפסיד הרביעית קן שניה ובחזירתו השלישית לשניה תפסיד השלישית קן שניה ובחזירתו לראשונה תפסיד השניה קן שניה (והיה שנשארה) [צ"ל מה שהיה נשארה כו'] בידה וכן יפסיד על הראשונה הגוזל שנשאר בידה כשנכנס זה עמו הנה התבאר איך תפסיד על ראשונה ושניה כל מה שהיה בידם והפסידה השביעית קן אחת בלבד ואשר בין קן השביעית והשניה הפסידו שני קנים שני קנים והם ארבעה גוזלות לפי שכל זמן שנכנס עוף בכלל עופות הפסיד גוזל מהכלל וכשיצא הפסיד גוזל א' לפיכך הוא מפסיד לעולם קן בצאתו מן הכלל והכנסתו באותו הכלל והשביעית שלא נכנס אצלה גוזל ויצא מעמה אלא פעם אחת והנשארת שתי פעמים כמו שבארנו ולא יסור מלבבך מה שאמרנו שאין ענין חזר מעצמו רצה לומר החזרת הפריחה בלבד ואין הלכה כיש אומרים.

משנה ד

קן סתומה וקן מפורשת פרח מן הסתומה כו':

מפורשת הוא שידע איזו חטאת מהם ואיזו היא העולה:

ומה שאמר יקח זוג לשניה ואותו שנכנס עם החטאת והעולה הוא עצמו פסול ואינו פוסל כנגדו לפי שהעולה והחטאת ידועות לפיכך על איזה מהם שנכנס מקריבין אותו ויהיה פסול כמו שנתבאר ומה שאמר וחזר או שפרח מן המפורשת ראשון על מנת שיהיה ספק ולא נדע אם (מן) חטאת פרח או (מן) העולה אבל כל זמן שידענו הרי הדין כמו שהקדמנו בפרק ראשון שאם פרח (מן) החטאת כשר מנין החטאות שבקן הסתומה ואם פרח (מן) העולה כשר מנין העולות ולפי שלא ידענו כולם ימותו בלי ספק:

משנה ה

חטאת מיכן ועולה מיכן וסתומה באמצע פרח מן כו':

אם חזרו לאמצע הוא שמתערבת חטאת בעולה ולפיכך ימותו וכן אם חזרו מן האמצע לצדדים כולם ימותו לפי שאפשר עולה הלכה אצל חטאת וחטאת אצל עולה. וענין מה שאמר או שפרח מן האמצע לצדדין הוא שפרח לצד זה ששם החטאות או העולות ופרח משם לקצה האחר הרי כבר היה תערובת החטאת בעולה לפיכך כולם ימותו כמו שנתבאר בתחלת המסכת ת"ק הולך אחר החטאת לפי שהכתוב הקדים אותה כמו שבארנו בעשירי מזבחים ובן עזאי הולך אחר המין שהפרישה ממנה בתחלתה בין שהוא עולה או חטאת והלכה כת"ק:

פרק ג

משנה א

בד"א בכהן נמלך אבל בכהן שאינו כו':

זה שהוציא מן הכלל הוא שב על הלכה רביעית מן הפרק הראשון שאמר המועט כשר לפיכך אמר שאין זה אלא בכהן נמלך אם עשה חצין למעלה וחצין למטה אבל כהן שאינו נמלך אלא עושה לרצונו למעלה ולמטה כשר המרובה והוא מגיד מאיזה טעם יהיה כן ואמר שכל זמן שאפשר ליחלק הכלל המעורב ואין בעופות מאשה האחת בשני החצאין יחד הרי כשעשה חצין למטה וחצין למעלה המחצה כשר ומחצה פסול לפי שאנו אומרים אפשר לעופות של אחת כולן היו למעלן או למטן שחציו לעולם כשר וזה אפשר להיות כל זמן שיהיה מנין כנגד מנין ליחלק בשני חצאין מקריבין החצי למעלה וחצי למטה ושלא יהיו מקצת העופות שהקריבו למעלה ומקצת מה שהקריבו למטה

משל אשה אחת אלא אפשר שהיו כולן מאשה אחת או המחצית שנעשה באחד משני הצדדין וכל זמן שאי אפשר ליחלק הכלל המעורב ולעשות חציו למעלה וחציו למטה אלא כשעופות האחת כבר נעשה מהם למעלה ולמטה הרי הרוב כשר לפי שבעלת הרוב היא שנעשה מעופות שלה למעלה ולמטה הכרח ואי אפשר זה אלא כשיהא מנין יותר מהמנין שכנגדו וביאור זה שיהיו לרחל שתי עופות וללאה ארבעה ונתערבו כולן והקריבו מהם שלשה למעלה ושלשה למטה הרי בהכרח שלאה בעלת הארבעה כבר נעשה מעופות שלה למעלה ולמטה ולפי שנשתתפה בשני הצדדין אמרו שכל עופותיה כשרים ומה שנעשה מהם למעלה היא עולה ומה שנעשה מהם למטה הוא חטאת הואיל והכהן לא שאל רשות ממנה כפי מה שהעמדנו דברינו כולו בכהן שאינו נמלך אלא עושה חטאת מה שירצה ועולה מה שירצה:

משנה ב

אחת לזו ושתים לזו ושלש לזו ועשר לזו ומאה כו':

כל זה מבואר:

משנה ג

חטאת לזו ועולה לזו כשר עשה כולן למעלה מחצה כו':

אין כאן עירוב כל עיקר לפי שאלו היה שם עירוב היה הדין שימותו כולם כמו שהקדמנו בתחלה אבל נולד לו ספק באיזו משתיהן עשה למעלה ואיזו למטה והבן זה:

משנה ד

חטאת ועולה וסתומה ומפורשת עשה כולן כו':

סדר זה כך הוא קן מפורשת חטאת ועולה וקן סתומה זו היא ג"כ קרבן עולה אלא שהיא סתומה ולא פירש ואמר זו עולה או חטאת אח"כ נולד לו הספק ולא ידע איזה מהן סתומה ולא איזו מפורשת ואין כאן תערובת גם כן ודע זה אלא הרי לפניו שלשה קני עופות אחד עולה והשני חטאת והשלישי חטאת ועולה והיא סתומה ואם עשה הכל לצד אחד הרי המחצית כשר והמחצית פסול הכרח ואם נעשה חצי הכלל למעלה והחצי למטה והוא שיעשה קן אחת למעלה וקן אחת למטה והשלישית חציה למעלה וחציה למטה הרי המפורשת כולה פסולה שאני אומר חטאת קרבה למעלה ועולה למטה והסתומה כשרה לפי שכבר נעשה חציה למעלה וחציה למטה והיא לא נתערבה אבל לפי שלא פירשנו אותה ואין אנו יכולים לומר לאשה זו או לאיש הזה שקן סתומה זו היתה שלך שהיא כשרה לפי שהכהן מעצמו הוא הפריש אחת מהם והניח האחרת סתומה לפי שכל הדברים האלו הן בכהן שאינו נמלך והוא לא ידע לאיזה משניהם פירש הקן אנו

מחלקים הענין בין שניהם ומעלין לכל אחת מבעלי שתי הקנים חצי מנין הקן הסתומה ומשלים כל אחת מהן שאר קרבנותיו:

משנה ה

חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין כו':

אם נתערבו דרך משל חמשה חטאות בעשרה עופות שהם חובה שמחציתם הוא חטאת ומחציתם עולה והרי הכל ט"ו מקריב מהם עשרה לצד אחד וחמשה לצד אחרת ובהכרח שהעשרה שעשה בצד אחד היו חמשה מהם מן החובה הרי כבר עשה חמשה מן החובה בצד אחד והם כשרים אם עשה העשרה למעלה הרי חצי חובה ג"כ והוא חמש עולות כשרין ואם עשה הי' למטה הרי חצי חובה ג"כ והוא ה' חטאות כשרין לפי' נתבאר כי מה שאמר אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה הוא כשיהיה החטאות יותר והיקש זה בעצמו בעולת ויהיה לך זכרון:

משנה ו

האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר ילדה כו':

כבר הקדמנו לך בתחלת מסכת זו שהחובה אחד עולה ואחד חטאת ושהנדבה שתים עולות ולפיכך מביאה (שלשה) [ארבעה] עופות שנים מהן קרבן יולדת אחד עולה ואחד חטאת והשנים עולות לפי שהוא נדר ולפיכך מקריבין מהם שלש למעלה והם עולות ואחד למטה והוא חטאת ואם עשה הכהן שתים למעלה ושתים למטה ולא נמלך יהיה [האחד מן] הארבעה עופות בלבד פסול לפי שהשנים שנעשו למעלה נדרה והשנים שנעשו למטה חובתה ואחד חטאת והוא כשר והעולה פסול לפי שהוא למטה ולפיכך מביאה עוד אחד ומקריבין אותו למעלה והיא העולה הנשארת עליה ותצא ידי נדרה וחובתה כל זה אם הביאה הארבע עופות שנעשו שתים למעלן ושתים למטן ממין אחד ר"ל שיהיו כולם תורים או כולם בני יונה אבל אם היו שני מינים והביאה שתי תורים ושני בני יונה הרי צריכה להביא שתי תורים [נ"א ובני ובן יונה] ומקריבין שתיהן למעלה וביאור זה לפי שאין אנו יודעים איזה מין הוא שנקרב למטה אם השתי תורים ונשאר עליה מן החובה תור להקריבה עולה או שתי בני יונה הם שנעשו למטן ונשאר עליה עולה בן יונה ולפיכך תביא תור ובן יונה ונקרבין שניהן למעלן וזה הולך אחר העיקר שזכר בסוף הפרק השני שאמר אין מביאין תורים כנגד בני יונה ולא בני יונה כנגד תורים ולפיכך יהא סדר מה שאמר ממין אחד כן בד"א כשהיו מין אחד אבל משני מינים תביא שנים ר"ל שתי פרידות ולפי סדר זה הוא כל מה שאמר כאן ממין אחד ושני מינים:

אחר כך אמר פירשה נדרה ר"ל שפירשה אותו ואמרה אלו התורים לנדרי וכשהביאה השתי קנים לכהן ואמרה אלו לנדרי ואלו לחובתי ונטל אותם הכהן והקריב שתים למעלה ושתים למטה הרי אין כשר מן הארבעה אלא גוזל אחד בלבד והוא העולה שבחובה וזה הולך אחר העיקר שהקדמנו בפרק הראשון והוא מה שאמר בעולה שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין עולות שבחובה ולפיכך ישאר עליה מחובתה חטאת אחת והנדר כולו וצריכה להביא שלשה עופות ומקריבין מהן אחד למטן והוא הנשאר מן החובה ושתים למעלה והוא הנדר אם היו הארבעה ממין אחד אבל אם היו תורים ובני יונה והרי היא דרך משל פירשה נדרה בתורים ולא ידע הכהן איזה שניהם עשה למטה ואיזה עשה למעלה הרי היא צריכה להביא ארבעה עופות וביאור זה שמא השתי תורים נעשו למטה ונשאר עליה הנדר כולו ונשאר עליה מחובתה חטאת מן בני יונה או שני בני יונה נעשו למטה ונשאר עליה מחובתה עולה מבני יונה לחובתה ויעשו אחד למטה ואחד למעלה לפי שבספק זה הנולד לא יצאה ידי נדרה ולא ידי חובתה כמו שבארנו:

אחר כך אמר קבעה נדרה וענין קבעה נדרה שפירשה המין שמביאה ממנו נדרה והביאה אותה לכהן עם חובתה ועשה שתים למעלה ושתים למטה ולא ידע אם הנדר נעשה למעלה או למטה וגם היא נסתפק לה אי"ה משתי המינים קבעה בו נדרה אם תורים או בני היונה וזהו ההפרש שיש בין קבעה לפירשה שפירשה הוא שתאמר בשעת הבאת נדרה וחובתה אלו לנדרי ואלו לחובתי וקבעה נדרה הוא שתאמר בשעת הנדר הרי עלי קן ממין פלוני והוא מדבר כאן במי שקבעה נדרה והביאה אותו ואח"כ שכחה מאיזה מין קבעה אותו אבל ודאי אצלה שהוא קבוע הרי דינה שתביא חמשה עופות לפי שאנו אומרים כמו שהקדמנו הנדר נעשה למטה והחובה למעלה ולא יהא מן הארבעה כשר אלא עולה שבחובה לפי עיקר דבר שאמר שאין כשר אלא עולה של חובה ונשאר עליה מחובתה חטאת ונשאר עליה הנדר כולו והיא לא ידעה באיזה משני המינים קבעה נדרה צריכה להביא שתי תורים ושני בני יונה ומקריבין כל הארבעה למעלה ותצא ידי נדרה. אחר כך תביא תור או בן יונה ויעשה חטאת והוא הנשאר מתיבתה והתרנו תור או בן יונה לפי שאין אנו יודעין מאיזה משני המינים היו הארבעה שנולד בהם הספק אם בתורים או בבני היונה וזה אם היו הארבעה ממין אחד והיה ודאי אצלה שנתנה לכהן מהן ולא ידעה מאיזה מין היה אבל אם ידעה ששני מינים נתנה לו שתי תורים ושני בני יונה ושנדרה היה קבוע באחד משניהם ולא ידעה באיזה מין היה ועשה שתים למעלה ושתים למטה כפי עיקר הלכה הרי דין זו שתביא שש פרידות ארבעה מהן שתי תורים

ושני בני יונה יעשו למעלן ותצא ידי נדרה והשנים שתי תורים או שני בני יונה ושניהן חובתה אחד עולה ואחד חטאת ואין אנו יכולים לומר כאן שנחשוב לה עולה שבחובה וישאר עליה מחובתה חטאת בלבד ותביא אותה מאיזה מין שתרצה לפי שודאי אצלינו ששני מינין היו הארבעה עופות ולא נדע עולה שבחובה מאיזה מין נעשה לפיכך תביא חטאת כנגדה מאותו המין אח"כ אמר נתנתן לכהן ואין ידוע מה נתנה ר"ל שהיא נדרה נדר קבוע ונתנה לו קן של נדר וקן של חובה והיא ג"כ קבעה חובתה אחר כך ולא ידעה איזה מין קבעה בו חובתה ולא איזה מין קבעה בו נדרה ולא אם נתנה לכהן ב' מינים או מין אחד ולא ידע הכהן אם (כל זה) עשה הכל למעלה או הכל למטה או מחצה ומחצה הרי חייבת זו להביא ארבע עופות לנדרה שתי תורים ושני בני יונה ויעשו למעלה ותביא ג"כ שתים לחובתה אחד חטאת ואחד עולה מאיזה שני מינים שתרצה אח"כ תביא חטאת מן בני היונה או מן התורים להוסיף על הכבש בן שנתו לעולה שהוא קרבן יולדת עשירה הואיל וחובתה ג"כ קבוע והיא לא ידעה מאיזה מין:

ואמר בן עזאי שהיא מביאה שתי חטאות תור ובן יונה לפי שאנו אומרים אפשר שקבעה נדרה וקבעה חובתה עם הכבש בתור או בבן יונה והרי היא מקריבה את שניהם יחד וכבר ידעת דעת בן עזאי הולכין אחר הראשון ולפיכך תביא שתי תורים ושני בני יונה לנדרה ויעשה הארבעה עולות אח"כ תביא לחובתה שתי תורים או שני בני יונה ומקריבין האחד חטאת והב' עולה ועוד תור ובן יונה ומקריבין את שניהם חטאת עם כבש עולה ואין הלכה כבן עזאי:

ומן הראוי לך לדעת שכל אלו החטאות והדומה להם לא תיאכל כמו שנתבאר בסוף תמורה שחטאת העוף הבאה על הספק תשרף ולפיכך נאמרו אלה הענינים אפי' לא אירע בהם הפסד ולא ספק מן הספקות והיתה עשירה והביאה קרבן עשיר לא היתה חייבת אלא עוף א' לחטאת והיא מצוה אחת אבל הואיל ונולד הספק מביאה שבעה כמו שבארנו בהלכה אחרונה:

אמר רבי יהושע מפני שהיה הענין זר שהוא דומה למה שאמר בכבש כשהוא חי קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה והרי כשנפסד נתרבו בו המצות:

אמר ר"ש בן עקשיא בדומה לזה גם כן כגון תלמידי חכמים שבשעת שהם מזקינין ונחלשין ויפסיד גופם תרבה חכמתם ויתחזק שכלם ויוסיפו שלמות שנאמר בישישים חכמה ואורך ימים תבונה: